

**NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA w ŁODZI**

Nr ewidencyjny 14/97/P 96080/LLO

INFORMACJA

**o wynikach kontroli gospodarki stałymi odpadami
komunalnymi i przemysłowymi w gminach**

SPIS TREŚCI

	strona
1. Część ogólna	3
1.1. Charakterystyka kontroli	3
1.2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności	5
1.3. Uwagi i wnioski	8
2. Część szczegółowa	12
2.1. Charakterystyka stanu prawnego	12
2.2. Szczegółowe ustalenia kontroli	18
2.2.1. w organach administracji samorządowej (urzędach miast i gmin)	18
2.2.2. w zakładach zajmujących się gospodarką odpadami	31
3. Opis postępowania kontrolnego i działań podjętych po zakończeniu kontroli	35
3.1. Postępowanie kontrolne	35
3.2. Działania podjęte po zakończeniu kontroli	35

Załączniki:

Nr 1 - wykaz jednostek skontrolowanych

Nr 2 - wykaz podstawowych aktów prawnych

1. CZĘŚĆ OGÓLNA

1.1. Charakterystyka kontroli

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi przeprowadziła - z własnej inicjatywy - kontrolę planowaną, dotyczącą gospodarki stałymi odpadami komunalnymi i przemysłowymi w gminach w latach 1994-1996 (I półrocze).

Celem kontroli była ocena legalności, gospodarności i rzetelności działań podejmowanych przez organy administracji samorządowej w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, jak również odpadami przemysłowymi nadającymi się do zagospodarowania wspólnie z odpadami komunalnymi oraz działalności jednostek zajmujących się unieszkodliwianiem odpadów, dotyczących zwłaszcza:

- tworzenia programów gospodarowania odpadami,
- rozwiązań ochrony środowiska przed odpadami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wraz z wyznaczaniem miejsc ich składowania,
- realizacji, eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów,
- gospodarczego wykorzystania odpadów,
- eliminowania wysypisk nielegalnych,
- nadzoru nad jednostkami zajmującymi się usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów,
- wykorzystywania gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych środków na zadania związane z gospodarką odpadami.

Tematyka kontroli obejmowała działalność:

- 1) organów wykonawczych - zarządów gmin - w zakresie ochrony środowiska przed odpadami oraz innych zadań wynikających z ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska¹,
- 2) jednostek zajmujących się usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów oraz wykonywaniem innych obowiązków określonych w ustawie o ochronie środowiska.

Kontrolę przeprowadzono w okresie od 7 października 1996 r. do 20 grudnia 1996 r. i objęto nią 2 województwa: łódzkie i sieradzkie, a w nich urzędy miasta: w Łodzi, Sieradzu, Głownie, Poddębicach; urzędy gmin: w Lutomiersku, Zapolicach i Brójcach oraz po 2 zakłady zajmujące się unieszkodliwianiem odpadów w każdym z tych województw. Wykaz jednostek skontrolowanych stanowi załącznik Nr 1 do informacji.

W trakcie kontroli zasięgnięto niezbędnych informacji w Urzędach Wojewódzkich w Łodzi i Sieradzu oraz od właściwych terytorialnie Wojewódzkich Inspektorów Ochrony Środowiska (WIOŚ).

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi nie prowadziła dotychczas własnej kontroli związanej z gospodarką odpadami w gminach.

Kontrola realizacji zadań związanych z gospodarką odpadami, w której Delegatura w Łodzi uczestniczyła w 1994 r. w ramach kontroli koordynowanej, nie obejmowała jednostek przyjętych do niniejszej kontroli i skoncentrowana była głównie na jednostkach terenowych organów administracji rządowej oraz zakładach przemysłowych wytwarzających odpady i zajmujących się ich utylizacją.

¹ Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (tekst jednolity Dz.U. z 1994 r. nr

49, poz. 196; zm. Dz.U. z 1995 r. nr 90, poz. 446, Dz.U. z 1996 r. nr 106, poz. 496, nr 132, poz. 622; zm. wyn. z Dz.U. z 1995 r. nr 141, poz. 692 i Dz.U. z 1996 r. nr 156, poz. 773) - zwana dalej "ustawą o ochronie środowiska"

Badania kontrolne w zakresie odpadów przemysłowych ograniczono do tych, które były obojętne dla środowiska i mogły być składowane razem z opadami komunalnymi.

1.2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności

Z ustaleń kontroli oraz uzyskanych informacji z urzędów wojewódzkich i od wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wynika, że w badanym okresie na terenie województw łódzkiego i sieradzkiego organy gmin podejmowały szereg działań dla ochrony środowiska przed odpadami komunalnymi, które w efekcie przynosiły pewną poprawę stanu środowiska. Nie podejmowano jednak przedsięwzięć kompleksowych i w pełni skutecznych zmierzających do doprowadzenia do stanu zgodnego z obowiązującymi wymogami ochrony środowiska.

W województwie łódzkim w badanym okresie do korzystnych zmian należy zaliczyć między innymi:

- wybudowanie w 1994 r. nowego, odpowiednio wyposażonego, składowiska odpadów komunalnych dla gminy Aleksandrów Łódzki w miejscowości Zgniłe Błoto,
- zakończenie w 1994 r. budowy Kompostowni Odpadów Roślinnych w Łodzi przy ul. Sanitariuszek,
- oddanie do eksploatacji spalarni odpadów szpitalnych przy Szpitalu Centrum Zdrowia Matki Polki (maj 1996 r.) oraz w czerwcu 1996 r. spalarni odpadów szpitalnych zlokalizowanej przy Szpitalu im. Biegańskiego w Łodzi,
- rozpoczęcie systematycznych prac rekultywacyjnych na byłych składowiskach odpadów dla Łodzi,
- rozpoczęcie - z inicjatywy Gminy Łódź - w wybranych dzielnicach miasta, selektywnej zbiórki odpadów komunalnych stanowiących surowce wtórne: papier, szkło, metale.

W 1995 r. na eksploatowanych w województwie łódzkim 9 wysypiskach komunalnych zdeponowanych zostało ponad 2 mln m³ odpadów. Mimo ciągłego prowadzenia doraźnych prac porządkowych istniały tereny zajmowane przez nie ewidencjonowane tzw. „dzikie” wysypiska nielegalne, których - tylko na terenie miasta Łodzi - zlikwidowano w latach 1994-1996 (I półrocze) - 291 sztuk.

Najtrudniejsza sytuacja w zakresie gospodarki odpadami wystąpiła na terenie m. Łodzi, gdzie - w czasie trwania kontroli NIK - nie istniało legalne składowisko odpadów komunalnych. Wszelkie czynności podejmowane dla zabezpieczenia terenów pod składowisko, zarówno na terenie granic administracyjnych m. Łodzi, jak również w sąsiednich gminach okazały się działaniami trudnymi, wymagającymi długotrwałych uzgodnień oraz negocjacji i nie przyniosły pełnych efektów końcowych.

Wobec powstania zagrożenia stanu sanitarnego miasta Wojewoda Łódzki rozporządzeniem z dnia 25 listopada 1996 r. zobowiązał Zarząd Miasta Łodzi do zdeponowania 80 tys. ton odpadów na wydzierżawionym od Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pabianicach składowisku odpadów w Łaskowicach, w czasie nie dłuższym niż do 30 czerwca 1997 r.

Wyniki, systematycznie prowadzonych przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Łodzi, kontroli składowisk odpadów komunalnych² eksploatowanych na terenie województwa, wykazują w wielu przypadkach niewłaściwą ich organizację i eksploatację. W badanym okresie WIOŚ w Łodzi przeprowadził kontrole 23 składowisk.

Oprócz kontroli eksploatacji składowisk WIOŚ w Łodzi prowadził badania oddziaływania poszczególnych składowisk na stan środowiska, obejmując nimi - w latach 1994-1996 -

² według informacji Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi i informacji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Łodzi złożonych do akt kontroli

7 składowisk, w tym zarówno eksploatowane i nie eksploatowane oraz rejony składowisk planowanych.

Na terenie województwa sieradzkiego znajdowały się 24 czynne składowiska odpadów komunalnych o uregulowanym statusie prawnym oraz 6 większych „dzikich” wysypisk nie objętych decyzjami organu nadzoru budowlanego³. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Sieradzu przeprowadził w badanym okresie 54 kontrole składowisk odpadów komunalnych na terenie województwa sieradzkiego.

W wyniku działań WIOŚ w Sieradzu likwidacji uległo w 1995 r. dzięki wysypisko odpadów w miejscowości Chorzyszów, gmina Wodzierady. Doprowadzono również do likwidacji nielegalnych wysypisk w gminach Osjaków i Łask. W ocenie WIOŚ - gminy, którym nakazywano likwidację wysypisk, wywiązywały się z nałożonych obowiązków, jednak przyzwyczajenia okolicznej ludności i ogólny brak kultury, doprowadzały do ponownego składowania odpadów w tych samych miejscach, pomimo istnienia w gminach legalnych składowisk odpadów.

Na terenie województwa sieradzkiego jedynie niewielka część odpadów wykorzystywana była gospodarczo, pozostałe odpady komunalne trafiały na składowiska, gdyż nie prowadzono selektywnej zbiórki, ani ich kompostowania.

W badanym okresie na terenie województwa sieradzkiego dokonano odbioru składowiska w miejscowości Studzienice, gmina Kiełczygłów. Gminy Biała i Skomlin opracowały koncepcję wspólnego zagospodarowania odpadów stałych, która uzyskała pozytywną opinię Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu.

³ według informacji Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu i informacji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Sieradzu złożonych do akt kontroli

Na podstawie wyników badań przeprowadzonych w urzędach miast i gmin stwierdzono, że zadania związane z gospodarką odpadami nie zawsze realizowane były poprawnie. Uwagi kontroli odnosiły się zwłaszcza do:

- *braku przestrzegania ustaleń zawartych w zatwierdzonych i aktualnych planach zagospodarowania przestrzennego gmin, jak również w przyjętych do realizacji programach w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi (pkt 2.2.1. str. 19),*
- *niewystarczającej kontroli i nadzoru zarządów gmin nad działalnością jednostek zajmujących się usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów (pkt 2.2.1. str. 23),*
- *braku skutecznych działań w celu gospodarczego wykorzystania odpadów na terenach swoich gmin (pkt 2.2.1. str.26),*
- *braku zdecydowanych działań dla likwidacji wysypisk nielegalnych, a w konsekwencji tolerowania ich istnienia przy braku legalnych składowisk gminnych (pkt 2.2.1. str. 27),*
- *niepełnego wykorzystywania środków finansowych planowanych w budżetach gmin na zadania związane z gospodarką odpadami oraz niewykorzystanie na te cele gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (pkt 2.2.1. str. 28).*

Wyniki kontroli zakładów zajmujących się usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów wykazały nieprawidłowości w zakresie:

- *braku właściwych rozwiązań technicznych zabezpieczenia składowisk przed możliwościami zanieczyszczenia wód (pkt 2.2.2 str. 31)*
- *nieewidencjonowania ilości i rodzajów odpadów przyjmowanych na składowiska (pkt 2.2.2. str. 32)*
- *nieprowadzenia selekcji odpadów i niewłaściwego ich zagęszczania (pkt 2.2.2. str. 33),*
- *nieutrzymywania na składowiskach należytego porządku i właściwego stanu sanitarno-higienicznego (2.2.2. str. 34)*

1.3. Uwagi i wnioski

Ustalenia kontroli wskazują, że podejmowane działania dla ochrony środowiska przed odpadami komunalnymi nie były wystarczające i nie zapewniały szybkiej poprawy, zwłaszcza w odniesieniu do silnie zurbanizowanych terenów województwa łódzkiego.

Do podstawowych czynników wpływających na taką ocenę należy:

- *niezapewnienie właściwych warunków organizacyjno-technicznych przez organy wykonawcze gmin, niezbędnych dla ochrony środowiska przed odpadami,*
- *nieprawidłowa eksploatacja składowisk odpadów,*
- *nasilające się protesty społeczności lokalnych zarówno przeciwko utrzymaniu istniejących składowisk jak również tworzeniu nowych,*
- *brak - do czasu zakończenia kontroli NIK - uregulowań prawnych dotyczących uściślenia zadań i obowiązków gmin w gospodarowaniu odpadami (weszły w życie od 1 stycznia 1997 r.).*

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi przekazała przewodniczącym zarządów skontrolowanych gmin oraz kierownikom zakładów objętych kontrolą wystąpienia, w których wnioskowano między innymi:

- do Prezydenta Miasta Łodzi o:
 - *opracowanie zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w dnia 26 czerwca 1996 r. studium programowo-przestrzennego gospodarki odpadami komunalnymi na obszarze m. Łodzi oraz stosownie do ustaleń tego studium skorygowanie „Programu działania w zakresie gospodarki odpadami dla m. Łodzi w latach 1993-2002”,*

- *wprowadzenie do planu zagospodarowania przestrzennego terenów otaczających projektowane składowisko odpadów „Nowosolna II”, w celu umożliwienia wykonania strefy ochronnej,*
- *podjęcie działań dla legalizacji składowiska odpadów na Lublinku,*
- *przyspieszenie prac związanych ze zmianą planu zagospodarowania przestrzennego terenów składowiska odpadów w Łaskowicach,*
- *zintensyfikowanie działań zmierzających do uzyskania lokalizacji składowiska odpadów poza terenem m. Łodzi,*
- *rozwijanie selektywnej zbiórki odpadów w oparciu o analizę dotychczasowych doświadczeń w tym zakresie.*
- *do Prezydenta Miasta Sieradza o:*
 - *przyspieszenie prac nad opracowaniem i wdrożeniem koncepcji kompleksowego zagospodarowania odpadów na terenie miasta Sieradza,*
 - *uwzględnienie w planie działań zmierzających do maksymalnego przedłużenia eksploatacji wysypiska w Bartochowie, konieczności przeciwdziałania szkodliwemu wpływowi tego obiektu na jakość wód podziemnych,*
 - *gospodarcze wykorzystanie odpadów podczas ich zbierania i gromadzenia.*
- *do burmistrzów i wójtów pozostałych kontrolowanych gmin o:*
 - *zapewnienie warunków organizacyjnych i technicznych niezbędnych dla ochrony środowiska przed odpadami,*
 - *uzyskanie lokalizacji nowych składowisk odpadów,*
 - *likwidację nielegalnych składowisk odpadów,*
 - *gospodarcze wykorzystanie odpadów,*

- *planowanie nakładów inwestycyjnych w gospodarce odpadami, z uwzględnieniem wykorzystania środków gfośigw,*
 - *wyposażenie w urządzenia służące do gromadzenia odpadów stałych i ustalenie lokalizacji ich rozmieszczenia na terenach gmin.*
- do kierowników zakładów zajmujących się usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów o:
 - *usunięcie nieprawidłowości w eksploatacji składowisk odpadów, w tym zagęszczania odpadów, oznakowania i ogrodzenia składowisk,*
 - *prowadzenie właściwej ewidencji ilości i rodzaju przyjmowanych na składowiska odpadów,*
 - *zapewnienie na składowiskach właściwych warunków higieniczno-sanitarnych wymaganych przepisami bhp,*
 - *przeciwdziałanie szkodliwemu wpływowi wysypisk na stan zanieczyszczenia środowiska (wody podziemne).*

W wyniku kontroli Urzędu Miasta Główna skierowano również wystąpienie do Rady Miejskiej w Głownie. W wystąpieniu tym zwrócono uwagę na fakt nieopracowania przez Zarząd Miasta planu finansowego Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Pomimo braku planu Rada Miejska podjęła w kwietniu 1996 r. uchwałę o przyjęciu sprawozdania z wykonania planu przychodów i rozchodów gfośigw w 1995 r.

2. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

2.1. Charakterystyka stanu prawnego

Podstawowe zasady ochrony środowiska przed odpadami ustalone w dziale II rozdziału 8 ustawy o ochronie środowiska (art. 53-57) polegają m.in. na tym, że:

- jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, w wyniku której powstają odpady, są obowiązane chronić środowisko przed zanieczyszczeniem, niszczeniem lub innym ujemnym oddziaływaniem tych odpadów oraz postępować w sposób zapewniający ochronę środowiska przed odpadami, uwzględniając w pierwszej kolejności ich gospodarcze wykorzystanie,
- odpady, których nie można wykorzystać gospodarczo likwiduje się lub unieszkodliwia, gromadzi albo wylewa w miejscach wyznaczonych na ten cel w planach zagospodarowania przestrzennego w sposób zapewniający ochronę środowiska,
- organy gmin ⁴ zapewniają warunki organizacyjne i techniczne niezbędne dla ochrony środowiska przed opadami oraz dbają o utrzymanie porządku i czystości,
- dla utrzymania porządku i czystości, usuwa się z terenów miast i wsi o zwartej zabudowie oraz z poszczególnych nieruchomości odpady i inne zanieczyszczenia powstające w związku z bytowaniem człowieka i jego działalnością oraz oczyszcza ze śmieci, odpadów, śniegu, lodu i błota ulice, drogi i place publiczne. Obowiązek ten ciążył na:
 - właścicielach i zarządcach nieruchomości,

⁴ Obowiązki te przypisano organom gmin - jako zadania własne - w art. 1 pkt. 16 lit. c ustawie z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gmin a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. nr 34, poz. 198 z późn. zm.)

- użytkownikach lokali, nieruchomości oraz obiektów przeznaczonych dla celów handlowych, gastronomicznych, magazynowych i innych celach gospodarczych, jak też obiektów przeznaczonych na cele użyteczności publicznej,
- kierownikach budów - w stosunku do nieruchomości będących terenami budowy,
- jednostkach organizacyjnych użytkujących tereny służące komunikacji publicznej,
- organach gmin - w stosunku do terenów nie wymienionych wyżej (art. 57⁵ ustawy o ochronie środowiska).

W art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym ⁶, określono, że do zadań własnych gminy należy zaspokajanie potrzeb zbiorowych wspólnoty m.in. w zakresie utrzymania czystości i porządku, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych ⁷.

Artykuł 6 ustawy o ochronie środowiska określa potrzeby związane z ochroną środowiska, które ujmowane są w planach zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 2 wyżej wymienionej ustawy, w planach tych zapewnia się kompleksowe rozwiązywanie problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem składowania i unieszkodliwiania odpadów, a ust. 5 stanowi, że określa się w nich także sposób zagospodarowania obszarów objętych szkodliwym oddziaływaniem na środowisko, powodowanym działalnością gospodarczą, jeżeli oddziaływanie to nie może być wyeliminowane ani skutecznie ograniczone przez zastosowanie odpowiednich środków technicznych, zmianę technologii lub wyznaczenie stref ochronnych.

W okresie objętym kontrolą, zasady tworzenia i opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego określały:

⁵Obowiązywał w czasie trwania kontroli - do 31 grudnia 1996 r., skreślony art. 11 pkt 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. nr 132, poz. 662), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1997 r.

⁶ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (tekst jednolity Dz.U. z 1996 r. nr 13, poz. 74 z późn. zm.) - zwana dalej „ustawą o samorządzie terytorialnym”.

- do 31 grudnia 1994 r. - ustawa z dnia 12 lipca 1984 r. o planowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U. z 1989 r. nr 17, poz. 99 z późn. zm.),
- od 1 stycznia 1995 r. - ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. nr 89, poz. 415 z późn. zm.)

Zasady, warunki i wymagania wyznaczania miejsc gromadzenia odpadów, których nie można wykorzystać gospodarczo oraz warunki i wymagania określone w decyzjach wyznaczających składowiska odpadów, w celu zapewnienia ochrony środowiska i interesów właścicieli, zarządców oraz użytkowników sąsiednich nieruchomości określone są w § § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 września 1980 r. w sprawie ochrony środowiska przed odpadami i innymi zanieczyszczeniami oraz utrzymania czystości i porządku w miastach i wsiach (Dz. U. nr 24, poz. 91, zm. wyn. z Dz.U. z 1996 r. nr 132, poz. 622). Warunki te mogą dotyczyć:

- obowiązku utworzenia i zagospodarowania strefy ochronnej,
- warunków technicznego urządzenia składowiska,
- sposobu eksploatacji składowiska, w tym również ograniczeń w rodzajach składowanych odpadów, sposobu selektywnego składowania i izolowania odpadów, wykorzystania pojemności eksploatacyjnej składowiska,
- wykonywania ekspertyz,
- opracowania instrukcji eksploatacyjnej składowiska,
- prowadzenia stałych lub okresowych badań nad wpływem składowiska na stan czystości środowiska.

W paragrafach 6-9 wyżej wymienionego rozporządzenia są wskazane obowiązki jednostki organizacyjnej zarządzającej składowiskiem odpadów, usuwającej lub

⁷ w brzmieniu tekstu zmienionego art. 12 ustawy wymienionej w przypisie 5.

unieszkodliwiającej odpady, a także wykorzystującej je gospodarczo. Wymieniono wśród nich między innymi obowiązki:

- ewidencjonowania ilości i rodzaju odpadów przyjmowanych na składowisko,
- odmowy przyjęcia na składowisko odpadów o nieznanym składzie,
- utrzymywania i eksploatacji składowiska w sposób zapewniający zachowanie wymagań higieniczno-sanitarnych i ochrony środowiska.

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane⁸ - kwalifikuje, zgodnie z art. 3 pkt 3, do obiektów budowlanych budowlę stanowiące całość techniczno-użytkową wraz z instalacjami i urządzeniami, a więc także składowiska odpadów. Obiekt budowlany - wg art. 5 prawa budowlanego - należy projektować, budować i utrzymywać zgodnie z przepisami, w tym techniczno-budowlanymi, obowiązującymi Polskimi Normami oraz zasadami wiedzy technicznej, w sposób zapewniający m.in.: bezpieczeństwo ludzi i mienia, ochronę środowiska, warunki użytkowe zgodne z przeznaczeniem obiektu oraz ochronę uzasadnionych interesów osób trzecich.

Wykonanie obiektu budowlanego wymaga decyzji - pozwolenia na budowę (art. 28 ust. 1 prawa budowlanego), w której właściwy organ może między innymi nałożyć obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, jeżeli jest to uzasadnione względami bezpieczeństwa ludzi lub mienia bądź ochrony środowiska (art. 36 ust. 1 pkt 5 prawa budowlanego). Obowiązek i tryb uzyskiwania pozwolenia na użytkowanie obiektu budowlanego określają art. 55-60 prawa budowlanego, stanowiąc również o obowiązkach inwestora oraz zadaniach organu wydającego pozwolenie.

Do dnia 31 grudnia 1994 r. obowiązywała ustawa z dnia 24 października 1974 r. „Prawo budowlane” (Dz.U. nr 38, poz. 299 z późn. zm.), której artykuły 41-42

⁸ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U. nr 89, poz. 414 z późn. zm) zwana dalej „prawo budowlane” - obowiązująca od 1 stycznia 1995 r.

zawierały przepisy dotyczące oddawania do użytku oraz uzyskiwania pozwoleń na użytkowanie obiektów budowlanych.

Inwestycje związane z gospodarczym wykorzystaniem, składowaniem lub unieszkodliwianiem odpadów zostały zaliczone do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska. Stanowi o tym § 3 pkt 10 litera e rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1995 r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz ocen oddziaływania na środowisko (Dz.U. nr 52, poz. 284 z późn. zm.).

Warunki bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach oczyszczania określa rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 27 czerwca 1960 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w miejskich przedsiębiorstwach (zakładach) oczyszczania (Dz.U. nr 38, poz. 228).

Przepisy art. 90 ust. 1 i art. 91 ustawy o ochronie środowiska nakładają na organy gminy obowiązki o charakterze organizacyjnym i kontrolnym. Organy gminy, zgodnie z art. 90 ust. 1, zapewniają warunki niezbędne do realizacji przepisów o ochronie środowiska na terenie objętym właściwością tych organów oraz przez podległe im i nadzorowane jednostki organizacyjne. Artykuł 91 stanowi natomiast, że organy gminy sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska na terenie objętym ich właściwością.

Za naruszanie przez jednostki organizacyjne wymagań ochrony środowiska, polegające m.in. na gromadzeniu lub wylewaniu odpadów w nie przeznaczonych na ten cel miejscach lub niezgodnie z warunkami określonymi decyzją właściwego organu, wojewódzki inspektor ochrony środowiska - zgodnie z art. 110 ust. 1 ustawy o ochronie środowiska wymierza karę pieniężną. W okresie objętym kontrolą wysokość, zasady i tryb nakładania kar pieniężnych regulowane były:

- do 25 lipca 1995 r. - rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 1987 r. w sprawie wysokości, zasad i trybu nakładania kar pieniężnych za nieprzestrzeganie wymagań ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. z 1991 r. nr 89, poz. 404),
- od 26 lipca 1995 r. - rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 1995 r. w sprawie wysokości, zasad i trybu nakładania kar pieniężnych za nieprzestrzeganie wymagań ochrony środowiska oraz współczynników różnicujących wysokość kar pieniężnych (Dz.U. nr 79, poz. 399).

Kontrolowane jednostki zajmujące się usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych działają jako:

A) - zakłady budżetowe gmin, są to:

- Zakład Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Łodzi,
- Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Głownie,

B) - spółki prawa handlowego, są to:

- Przedsiębiorstwo Komunalne spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Sieradzu, w której jedynym udziałowcem jest Miasto Sieradz,
- Miejski Zakład Użyteczności Publicznej spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Poddębicach, w której jedynym udziałowcem jest gmina Poddębice.

W czasie trwania kontroli została opublikowana - w Dzienniku Ustaw RP Nr 132 z dnia 20 listopada 1996 r. - ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁹. Ustawa ta, wchodząca w życie z dniem 1 stycznia 1997 r., wprowadza unormowanie zadań związanych z gospodarką odpadami, zwłaszcza komunalnymi, ustala m.in. zadania gmin i obowiązki właścicieli nieruchomości w tym zakresie, jak również definiuje pojęcie „odpadów komunalnych”.

⁹ Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. nr 132, poz. 662).

W dalszym ciągu trwają prace nad projektem „ustawy o odpadach”.

2.2. Szczegółowe ustalenia kontroli

2.2.1. W organach administracji samorządowej (urzędach miast i gmin)

A. Zapewnienie warunków organizacyjnych niezbędnych dla ochrony środowiska przed odpadami

Wyniki kontroli wykazały, że w badanym okresie, w kontrolowanych gminach warunki organizacyjne niezbędne dla ochrony środowiska przed odpadami zapewniano w różnym stopniu. Tym samym nie w pełni realizowano zadania własne gmin określone w art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy o samorządzie terytorialnym. Dla spełnienia tych warunków (art. 56 ustawy o ochronie środowiska) dwie z siedmiu kontrolowanych gmin opracowały i przyjęły do realizacji programy działania związane z gospodarką odpadami. Dotyczyło to Gminy Łódź, w której Zarząd Miasta w dniu 13 listopada 1992 r. przyjął do realizacji „Program działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi dla miasta Łodzi w latach 1993-2002”, a także Gminy Zapolice w województwie sieradzkim, w której Rada Gminy zatwierdziła w dniu 21 czerwca 1995 r. „Program ekologizacji Gminy Zapolice”.

W przyjętej w czerwcu 1995 r. przez Radę Miejską w Sieradzu „Sytuacji rozwoju miasta Sieradza na lata 1994-1998” przewidziano m.in. realizację zadań związanych z zagospodarowaniem odpadów, ale dopiero w sierpniu 1996 r. Prezydent Miasta Sieradza polecił przygotowanie koncepcji gospodarowania odpadami na terenie miasta.

W sześciu gminach - z siedmiu kontrolowanych - obowiązywały miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (uchwalone przed 1 stycznia 1995 r.), w których

uwzględnione były rozwiązania dotyczące składowania i unieszkodliwiania odpadów. Aktualnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie posiadała Gmina Brójce w woj. łódzkim. Propozycje rozwiązań gospodarki odpadami stały się w tej gminie określone zostały w wykonanym „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brójce”, sporządzonym w kwietniu 1996 r., zgodnie z art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym.

Zastrzeżenia kontroli NIK odnosiły się zwłaszcza do braku działań - w zakresie gospodarki odpadami - wynikających z ustaleń zawartych w zatwierdzonych planach zagospodarowania przestrzennego gmin, i tak:

- *na terenie Gminy Lutomiersk (woj. sieradzkie) nie funkcjonowało legalne składowisko odpadów, mimo że uchwalony w czerwcu 1993 r. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wyznaczał lokalizację gminnego składowiska odpadów w Charbicach Górnych oraz teren pod wiejskie wysypisko odpadów dla wsi Charbice i Szczygłów. Przewidywano również zlokalizowanie - we wszystkich większych wsiach - wiejskich kontenerowych punktów gromadzenia odpadów. Podjęte w badanym okresie uchwały Rady Gminy Lutomiersk (w styczniu 1995 r. i kwietniu 1996 r.) w sprawie zorganizowania wiejskiego wysypiska odpadów komunalnych nie przyniosły efektów;*
- *nie podejmowano - w latach 1994-1996 (I półrocze) - przedsięwzięć mających na celu realizację składowiska odpadów w Mąkolicach, uwzględnionego w aktualnym planie zagospodarowania miasta Głowna (woj. łódzkie). Odpady gromadzono na wysypisku w Ziewanicach, którego eksploatację zamknięto - decyzją administracyjną - we wrześniu 1988 r. W październiku 1996 r. zwrócono się do wójtów sąsiednich gmin (Bielawy, Dmosin, Domaniewice) z propozycją lokalizacji i budowy na ich terenie wspólnego składowiska odpadów;*

- w obowiązującym „miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Zapolice” na składowanie odpadów przewidziano tereny we wsi Ptaszkowice. Brak zorganizowania tam legalnego składowiska odpadów potwierdziły oględziny - przeprowadzone w czasie kontroli NIK - które wykazały, że terenie przewidzianym pod składowiska istnieje „dzikie” wysypisko odpadów. Po uporządkowaniu tego terenu Gmina zamierza, przed budową składowiska, uruchomienie tam wydobywania żwiru¹⁰,
- na składowisku odpadów stałych w Poddębicach przy ul. Łódzkiej 95 eksploatujący je Zakład wylewał też odpady płynne, co było niezgodne z jego przeznaczeniem oraz postanowieniem art. 54 ust. 1 ustawy o ochronie środowiska¹¹, gdyż obowiązujący plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Poddębice przewidywał wylanie płynnych nieczystości komunalnych i przemysłowych wyłącznie do sieci kanalizacyjnej.

Problemu tworzenia obiektów dla gospodarki odpadami w Łodzi nie rozwiązywał przyjęty „Program działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi dla miasta Łodzi w latach 1993-2002”, który przewidywał wykonanie do 1996 r., szeregu inwestycji mających na celu utylizację odpadów, wdrożenie ich selektywnej zbiórki oraz wybudowanie składowiska. Z ustaleń kontroli wynika, że dla wymienionych w tym „Programie” obiektów brak było lokalizacji. Przyjęty przez Radę Miejską w dniu 2 czerwca 1993 r. „plan zagospodarowania przestrzennego m. Łodzi” wyznaczał szereg terenów, rezerwowanych imiennie na potrzeby gospodarki odpadami, ale bez należytego rozpoznania aktualnego stanu ich zagospodarowania.

Imiennie wymieniony, w obowiązujący planie zagospodarowania m. Łodzi na potrzeby gospodarki odpadami, był teren przeznaczony pod projektowane składowisko odpadów „Nowosolna II”. Uchwałą z dnia 22 czerwca 1993 r. Zarząd Miasta Łodzi

¹⁰ wyjaśnienie Wójta Gminy Zapolice złożone do akt kontroli NIK

uzależnił realizację tego obiektu - o podstawowym, ogólnomiejskim znaczeniu - od zgody samorządu mieszkańców osiedla Nowosolna. Analiza ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu składowiska Nowosolna II i terenów sąsiednich wykazała, że rezerwowany na składowisko odpadów teren wyznaczony został na rysunku planu w granicach wyrobiska eksploatowanego przez Kopalnię Surowców Mineralnych, bez możliwości urządzenia strefy ochronnej. Funkcje wiodące sąsiednich terenów (w zasięgu 300 m od krawędzi wyrobiska) ustalono w planie jako użytkowane rolniczo z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej oraz usług produkcyjnych. Wykonana „Ocena oddziaływania na środowisko projektowanego składowiska odpadów komunalnych Nowosolna II” wykazała potrzebę utworzenia strefy ochronnej szerokości 250-300 m. Również Główny Inspektor Sanitarny, który pozytywnie uzgodnił warunki zabudowy i zagospodarowania tego składowiska, uzależnił jego realizację od wykonania strefy ochronnej. Projektowane składowisko odpadów Nowosolna II, o powierzchni 43,5 ha i pojemności ponad 13,3 mln m³, rozwiązałoby - wg autorów „Oceny” - problem składowania wszystkich odpadów miasta Łodzi na co najmniej 25 lat.

W listopadzie 1996 r. Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi zaopiniował pozytywnie projekt decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu projektowanej inwestycji Nowosolna II pod warunkiem udostępnienia terenu pod inwestycję dopiero po zakończeniu eksploatacji kruszywa naturalnego.

Podstawowe składowisko odpadów jakim dla Łodzi było nielegalne wysypisko Nowosolna I przy ul. Kasprowicza działało - za zgodą Głównego Inspektora Sanitarnego - do 31 grudnia 1995 r. Przed jego zamknięciem Zarząd Miasta Łodzi podjął

¹¹ art. 54 ust. 1 ustawy o ochronie środowiska stanowi, że odpady, których nie można wykorzystać gospodarczo likwiduje się lub unieszkodliwia, gromadzi albo wylewa w miejscach wyznaczonych na ten cel w planach zagospodarowania przestrzennego, w sposób zapewniający ochronę środowiska

działania - we wrześniu 1995 r. - dla wykonania przedsięwzięcia inwestycyjnego pod nazwą „Przygotowanie terenu dla potrzeb stacji przeładunkowej i sortowni odpadów w rejonie starej oczyszczalni ścieków Lublinek”. Zadanie nr 1 tej inwestycji obejmowało m.in. wybudowanie awaryjnego składowiska odpadów komunalnych, którego podjęcie nastąpiło z naruszeniem postanowień art. 28 ust. 1 prawa budowlanego¹². W dniu 11 grudnia 1995 r. Kierownik Urzędu Rejonowego w Łodzi uznając, że prowadzenie robót budowlanych odbywa się bez wymaganego prawem pozwolenia na budowę, wydał postanowienie wstrzymujące budowę składowiska. Następnie decyzją nr 262/95 z dnia 22 grudnia 1995 r. zezwolił na wznowienie wstrzymanych robót m.in. pod warunkiem uzyskania przez inwestora pozwolenia na użytkowanie awaryjnego składowiska. Decyzję nr 1/96, udzielającą Wydziałowi Oczyszczania Miasta Urzędu Miasta Łodzi pozwolenia na użytkowanie awaryjnego składowiska odpadów komunalnych w Łodzi-Lublinku, wydał w dniu 6 stycznia 1996 r. Architekt Miasta Łodzi, działając z upoważnienia Prezydenta Miasta Łodzi.

Po wniesieniu odwołania przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Pienista” - na decyzję nr 262/95 z dnia 22 grudnia 1995 r. Kierownika Urzędu Rejonowego w Łodzi - Wojewoda Łódzki w dniu 21 lutego 1996 r., uchylił ją w całości i umorzył postępowanie organu I instancji w tym zakresie. Na decyzję Wojewody Łódzkiego z dnia 21 lutego 1996 r., Gmina Łódź w dniu 22 marca 1996 r. złożyła do Naczelnego Sądu Administracyjnego skargę, która została oddalona wyrokiem NSA z dnia 4 lipca 1996 r. W dniu 6 listopada 1996 r. Gmina Łódź wniosła do Prezesa NSA podanie o wniesienie rewizji nadzwyczajnej od wyroku NSA z dnia 4 lipca 1996 r. Do czasu zakończenia badań NIK postępowanie w tej sprawie nie zostało zakończone.

¹² art. 28 ust. 1 prawa budowlanego stanowi, że roboty budowlane można rozpocząć jedynie na podstawie ostatecznej decyzji o pozwoleniu na budowę

Dyrektor Wydziału Nadzoru Budowlanego, działający z upoważnienia Wojewody Łódzkiego, decyzją nr 103/96 z dnia 25 marca 1996 r. stwierdził (na podstawie art. 156 § 1 kpa) nieważność decyzji nr 1/96, wydanej przez Architekta Miasta Łodzi na użytkowanie awaryjnego składowiska. Od decyzji tej, Gmina Łódź wniosła w dniu 9 kwietnia 1996 r. odwołanie do Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego, który na podstawie art. 138 § 2 kpa - decyzją z dnia 28 czerwca 1996 r. - uchylił decyzję nr 103/96 i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia w I instancji.

Na awaryjne składowisko odpadów na Lublinku wywieziono w I półroczu 1996 r. ogółem 101,4 tys. ton odpadów. Składowisko to eksploatowano do wyczerpania jego pojemności i w październiku 1996 r. zostało zamknięte.

Pozytywnych efektów - w 1996 r. - nie przyniosły również działania podjęte przez Zarząd Miasta Łodzi dla zapewnienia możliwości składowania odpadów w rejonie Łaskowic. W lipcu 1996 r. Rada Miejska w Łodzi podjęła uchwałę o przystąpieniu do sporządzania projektu zmian, w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego m. Łodzi z 1993 r., dla terenów w Łaskowicach, położonych w sąsiedztwie istniejącego składowiska odpadów komunalnych, eksploatowanego przez ZGKiM w Pabianicach. Mimo że do czasu zakończenia kontroli NIK zmiany planu nie zostały uchwalone przez Radę Miejską, w dniu 28 października 1996 r. Architekt Miasta Łodzi, działając z upoważnienia Prezydenta Miasta Łodzi, wydał (na podstawie art. 40 ust. 1 i 3 oraz art. 42 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym) decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji przewidzianej do realizacji w Łodzi przy ul. Łaskowickiej. Od decyzji tej mieszkańcy Łaskowic odwołali się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Łodzi.

B. Nadzór i kontrola nad jednostkami zajmującymi się usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów

Z ustaleń kontroli wynika, że w kontrolowanych gminach - czterech z siedmiu - w których były utworzone jednostki zajmujące się usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów, nadzór nad ich działalnością nie był wystarczająco skuteczny, mimo że jednostki działały jako zakłady budżetowe lub spółki prawa handlowego, których jedynym udziałowcem były gminy. W efekcie zakłady te nie zawsze działały zgodnie z wymogami przepisów o ochronie środowiska, jak również warunkami określonymi w zawartych z gminami umowach oraz instrukcjach eksploatacji składowisk.

Zastrzeżenia kontroli odnosiły się zwłaszcza do:

- *tolerowania przez Zarząd Miasta Główna składowania odpadów komunalnych poza terenami na ten cel przeznaczonymi przez Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Głownie. Na wysypisku w Ziewanicach pod składowisko zajęto przyległe tereny (około 0,7 ha) należące do Nadleśnictwa Grotniki oraz około 0,1 ha gruntów wykupionych przez Miasto Głowno,*
- *braku rozwiązania wywozu nieczystości płynnych w mieście Poddębice. Porozumienie zawarte pomiędzy Gminą Poddębice, a Miejskim Zakładem Użyteczności Publicznej w Poddębicach zobowiązywało m.in. Zakład do wywozu nieczystości stałych i płynnych. Nie określono jednak w jaki sposób i gdzie należy gromadzić i wylewać odpady płynne. W efekcie - jak wykazały oględziny składowiska odpadów stałych, przeprowadzone w czasie kontroli NIK - na składowisku tym wylewane były również odpady płynne, co było niezgodne z przeznaczeniem składowiska. Polecenie zakazu wylewania nieczystości płynnych na składowisku odpadów stałych Burmistrz Miasta Poddębice wydał dopiero w toku kontroli NIK,*

- *braku właściwych rozwiązań technicznych, umożliwiających prowadzenie prawidłowej gospodarki odciekami, zabezpieczających środowisko przed negatywnym oddziaływaniem składowiska - dla miasta Sieradza - położonego w Bartochowie, co było jedną z podstawowych przyczyn pogarszającej się jakości czwartorzędowych wód podziemnych w jego rejonie. Przeprowadzone - w okresie objętym kontrolą, przez WIOŚ w Sieradzu, na zlecenie Przedsiębiorstwa Komunalnego w Sieradzu eksploatującego to składowisko - badanie prób wody wykazało znaczne jej zanieczyszczenie, w tym - w lipcu 1996 r. - 22-krotne przekroczenie dopuszczalnych stężeń ołowiu.*

Uwagi kontroli odnosiły się także do nie realizowania przez Zarząd Gminy Zapolice uchwały Rady Gminy zakładającej, że służby gminne będą prowadzić co najmniej 4 razy w roku kontrole zakładów przemysłowych, usługowych i handlowych w zakresie gospodarki odpadami oraz pobierać od osób rejestrujących działalność gospodarczą oświadczenia o sposobie zagospodarowania odpadów. Przyczyną nie realizowania postanowień uchwały Rady Gminy był brak przygotowanych do tego celu służb.

Pozytywnie - na tle innych gmin - należy ocenić działania Urzędu Miasta Łodzi, gdyż służby miejskie, w ramach nadzoru nad komunalnymi przedsiębiorstwami zajmującymi się gospodarką odpadami, prowadziły inspekcje dotyczące prawidłowości eksploatacji wysypisk oraz stanu wysypisk rekultywowanych.

W latach 1994-1995 około 300 kontroli przeprowadził Wydział Inżyniera Miasta. Od stycznia do końca czerwca 1996 r. Wydział Oczyszczania Miasta UMŁ przeprowadził 45 kontroli, w tym 20 składowiska na Lublinku, 15 rekultywacji wysypisk nieczynnych i 10 Kompostowni Odpadów Roślinnych.

Z trzech kontrolowanych gmin, w których nie istniały zakłady zajmujące się usuwaniem odpadów, tylko Gmina Brójce nie posiadała systemowego rozwiązania zbiórki i unieszkodliwiania odpadów w sposób zorganizowany.

Gmina Zapolice korzystała z usług spółki „Tavim-Metale Recycling” ze Zduńskiej Woli, z którą zawarła umowę na wywóz odpadów z terenu gminy.

W Gminie Lutomiersk - do końca października 1995 r. - organizowaniem i finansowaniem wywozu zgromadzonych w kontenerach odpadów zajmował się Urząd Gminy. Z dniem 1 listopada 1995 r. Zarząd Gminy Lutomiersk - z uwagi na rosnące koszty - postanowił wstrzymać finansowanie nieczystości stałych.

C. Gospodarcze wykorzystanie odpadów

Z ustaleń kontroli wynika, że we wszystkich kontrolowanych gminach nie podejmowano efektywnych działań w celu zapewnienia gospodarczego wykorzystania odpadów.

W badanym okresie działań takich nie podejmowały gminy: Lutomiersk, Brójce, Poddębice i Zapolice.

W Sieradzu selektywna zbiórka odpadów komunalnych miała charakter okresowy i została zaniechana w sierpniu 1996 r. Prezydent Miasta Sieradza zobowiązał Wydział Inżynierii Miejskiej Urzędu Miasta Sieradza - w sierpniu 1996 r. - do przygotowania koncepcji gospodarowania odpadami na terenie miasta, uwzględniającej selekcję pierwotną i wtórną oraz recykling.

Na terenie Miasta Główna działania w tym zakresie zainicjowano dopiero w II połowie 1996 r., ogłaszając konkurs zbiórki makulatury dla młodzieży szkolnej.

W Łodzi program selektywnej zbiórki odpadów uruchomiono w 1993 r. - zgodnie z uchwałą Zarządu Miasta Łodzi z dnia 22 czerwca 1993 r. Miało to niewielki

wpływ na ograniczenie ilości odpadów wywożonych na składowiska. W latach 1993-1996 (I półrocze) zebrano ogółem 480 ton surowców wtórnych. Dla rozpropagowania selektywnej zbiórki odpadów podjęto akcję edukacyjną mieszkańców (ulotki, plakaty, reklamy, materiały edukacyjne dla szkół), na którą poniesiono nakłady w wysokości 276 tys. zł, a na zakup pojemników wydatkowano kwotę 571 tys. zł.

Kompostownia Odpadów Roślinnych w Łodzi, wybudowana kosztem 4,3 mln zł, przyjęła w 1995 r. 3,8 ton i w I półroczu 1996 r. 2,7 tys. ton odpadów roślinnych.

Do obowiązkowych zadań własnych gmin, związanych z utrzymaniem czystości i porządku, działania - w zakresie selektywnej zbiórki, segregacji i składowania odpadów przydatnych do wykorzystania - zostały zaliczone w art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹³, która weszła w życie od dnia 1 stycznia 1997 r. tj. po zakończeniu kontroli NIK.

D. Likwidacja nielegalnych wysypisk

Z ustaleń kontroli wynika, że praktycznie we wszystkich badanych gminach istniały nielegalne wysypiska. Mimo podejmowania działań dla ich likwidacji i ponoszenia kosztów, brak zdyscyplinowania mieszkańców wpływał na ponowne powstawanie wysypisk w tych samych miejscach lub nowych. Najtrudniejsza sytuacja była w gminach, w których brakowało składowisk gminnych. Występowały również przypadki tolerowania przez władze gmin istnienia nielegalnych wysypisk.

Krytyczne uwagi kontroli NIK dotyczyły zwłaszcza:

- *wysypiska odpadów komunalnych w Ziewanicach, gdzie gromadzono odpady komunalne i przemysłowe z terenu miasta Głowna. Wysypisko to zgodnie z prawomocną decyzją administracyjną winno zostać zamknięte 30 września 1988 r. Decyzja ta nie została wykonana i w miejscu tym nadal gromadzone są odpady, a Zarząd Miasta nie*

podejmował skutecznych działań zmierzających do uzyskania innej lokalizacji wysypiska. Za składowanie odpadów w nie przeznaczonym na ten cel miejscu Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Łodzi naliczył kary pieniężne¹⁴.

W okresie objętym kontrolą z tytułu kar budżet Miasta Główna obciążony został w 1994 r. kwotą 51 tys. zł, a w 1995 r. - kwota 91 tys. zł;

- wysypiska odpadów w miejscowości Antoniew na terenie Gminy Lutomiersk, gdzie na gruntach należących do Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, zgromadzono bez ogrodzenia i oznakowania kilkadziesiąt ton odpadów, które zalegały do wysokości około 1,5 m nad poziom sąsiednich pól uprawnych;*
- wysypiska odpadów w miejscowości Ptaszkowice Gmina Zapolice, zlokalizowanego na terenie leśnym, w wyrobisku pożwirowym. Odpady gromadzono tam, mimo ustawionych tablic informacyjnych o zakazie składowania odpadów.*
- wysypiska odpadów we wsi Kurowice Gmina Brójce, gdzie odpady składowano w wyrobisku pożwirowym, na terenie przeznaczonym do zalesienia.*

W Sieradzu pracownicy Urzędu Miasta przeprowadzali oględziny terenów miejskich m.in. pod kątem stanu sanitarnego i występowania nielegalnych wysypisk odpadów. W latach 1994-1996 (I półrocze) przeprowadzono 10 kontroli, ujawniając w 3 przypadkach nielegalne wysypiska, a w 3 następnych zaśmiecanie terenu. Nielegalne składowanie odpadów stwierdzono także w czasie oględzin, w toku kontroli NIK, na terenie wyrobiska pożwirowego w osiedlu Męka w Sieradzu.

Likwidacją nielegalnych wysypisk odpadów na terenie Miasta Łodzi zajmowały się delegatury Urzędu Miasta Łodzi. W latach 1994-1996 (I półrocze) w poszczególnych dzielnicach Łodzi zlikwidowano poprzez wywiezienie odpadów ogółem

¹³ patrz przypis 9

¹⁴ art. 110 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie środowiska

291 nielegalnych wysypisk odpadów. Koszty poniesione z tego tytułu wynosiły ponad 818 tys. zł. Najwięcej wysypisk zlikwidowano w dzielnicy Górna (112) i w dzielnicy Bałuty (93). W badanym okresie kilkakrotnie wywożono odpady z tych samych wysypisk.

E. Wykorzystywanie funduszy celowych i środków gminnych na zadania związane z gospodarką odpadami

Gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, tworzone w oparciu o przepisy ustawy o ochronie środowiska¹⁵ - jak wynika z ustaleń kontroli NIK - nie gromadziły środków, które pozwalałyby na znaczące dofinansowywanie istotnych i kosztownych zadań dla ochrony środowiska przed odpadami. Podkreślenia wymaga i to, że realizacja przedsięwzięć związanych z gospodarczym wykorzystaniem oraz składowaniem odpadów jest jednym z sześciu celów, na które przeznaczają się środki tych gminnych funduszy¹⁶.

Wyniki kontroli wykazały, że badane gminy w niewielkim stopniu korzystały z gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska przed odpadami. Brak istotnych działań inwestycyjnych w tym zakresie powodował, że nie wszystkie gminy zapewniały środki na ten cel w swoich budżetach.

I tak np. w latach 1994-1996 (I półrocze):

- w Gminie Brójce na gospodarkę odpadami nie planowano wydatkowania środków z budżetu Gminy. Nie korzystano również ze środków gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej (gfośigw),

¹⁵ Zgodnie z art. 87 b ust. 5 ustawy o ochronie środowiska wpływy za składowanie odpadów stanowią w 50% dochód gminnego funduszu gminy, na której obszarze składowane są te odpady. Dohodami gminnych funduszy jest także całość wpływów z tytułu kar i opłat z terenu danej gminy za usuwanie drzew i krzewów, a także 10% wpływów z opłat i kar za pozostałe rodzaje gospodarczego korzystania ze środowiska idokonywania w nim zmian oraz szczególnego korzystania wód i z urządzeń wodnych.

¹⁶ art. 88 - ustawy o ochronie środowiska

- w Gminie Zapolice ze środków budżetu Gminy wydatkowano ogółem 13.986 zł, z czego 4.500 zł na zakup kontenerów, a 9.486 zł za wywożenie odpadów. Nie korzystano ze środków gfośigw, którego wpływy w 1995 r. wynosiły 269 zł, a stan konta na 30 czerwca 1996 r. - 550 zł,
- w mieście Sieradzu - poza niewielkimi kwotami na zwiększenie ilości koszy ulicznych - nie przeznaczono w budżecie miasta środków na zadania związane z gospodarką odpadami stałymi. Nie wykorzystywano na te cele również gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, którego stan konta na koniec czerwca 1996 r. wynosił 79.700 zł,
- w mieście Głownie, gdzie na inwestycje komunalne z budżetu Miasta wydatkowano ogółem 5.794.384 zł, na gospodarkę odpadami w 1995 r. przeznaczono 10.000 zł (sfinansowano opracowanie związane z oceną oddziaływania wysypiska na środowisko). Nie korzystano z gfośigw, którego środki na koniec 1995 r. wynosiły 57.141 zł.
- w Łodzi wydatki budżetu miasta na gospodarkę odpadami w latach 1994-1996 (I półrocze) wynosiły:

w 1994 r. - 8.306.200 zł

w 1995 r. - 9.203.527 zł

w I półroczu 1996 r. - 3.948.477 zł

Wydatki inwestycyjne osiągnęły odpowiednio kwoty: 5.019.700 zł, 4.987.065 zł

i 2.891.019 zł i stanowiły 67,7% ogólnych wydatków ponoszonych w 1994 r.; 54,0%

w 1995 r. i 73,2% w I półroczu 1996 r.

Gminny fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej m. Łodzi osiągnął przychody

w wysokości 4.380,5 tys. zł w 1994 r.; 3.601,7 tys. zł w 1995 r.; 1.678,7 tys. zł

w I półroczu 1996 r. W badanym okresie środków funduszu nie przeznaczano na cele związane z ochroną środowiska przed odpadami.

Porównanie nakładów przewidywanych do poniesienia przez Gminę Łódź w latach 1993-1995 w „Programie działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w latach 1993-2002”, z faktycznie poniesionymi na ten cel wykazało, że z planowanej kwoty 15,7 mln zł wydano 10,8 mln zł tj. 69,2%. Spowodowane to było zwłaszcza brakiem odpowiednich lokalizacji na wybudowanie zakładu i składowiska odpadów wielkogabarytowych, składowiska odpadów problemowych, spalarni odpadów komunalnych i docelowego składowiska odpadów.

Przewidywane w „Programie działania...” nakłady na 1996 r. w wysokości 21,3 mln zł wykonane zostały w I półroczu 1996 r. w wysokości 2,6 mln zł tj. 11,2%. W planie finansowym utrzymywano niektóre obiekty gospodarki odpadami, dla których brak było ostatecznych rozwiązań lokalizacyjnych (jak składowisko odpadów wielkogabarytowych i składowisko odpadów problemowych). Przykładowo, plan zadań inwestycyjnych realizowanych przez Wydział Oczyszczania Miasta Urzędu Miasta Łodzi przewidywał - wg stanu na 30 czerwca 1996 r. - wydatki w kwocie 10,2 mln zł tj. około 4 razy wyższe niż nakłady poniesione w I półroczu 1996 r. W lipcu 1996 r. uchwałą Rady Miejskiej plan ten został zmniejszony do kwoty 5,1 mln zł tj. o 50%, z czego 4,7 mln zł przewidywano na realizację stacji przeładunkowej sortowni odpadów na Lublinku.

Nie przyniosły efektów uchwały Rady Gminy Lutomiersk podjęte w 1995 i 1996 roku, w sprawie zorganizowania wiejskiego wysypiska odpadów komunalnych. Zabezpieczone w budżecie Gminy na 1996 r. środki finansowe w wysokości 8 tys. zł na wykonanie koncepcji wysypiska odpadów, nie zostały na ten cel wykorzystane do końca I półrocza 1996 r. i uchwałą Rady Gminy - w październiku 1996 r. - przesunięte zostały na finansowanie innych zadań.

2.2.2. W zakładach zajmujących się gospodarką odpadami

A. Warunki organizacyjno-techniczne eksploatowanych składowisk

Wszystkie skontrolowane zakłady miały, w badanym okresie, w swych obowiązkach m.in. zarządzanie składowiskami odpadów i ich eksploatację.

W dwóch zakładach - z czterech kontrolowanych - tj. Przedsiębiorstwie Komunalnym spółka z o.o. w Sieradzu i Miejskim Zakładzie Użyteczności Publicznej spółka z o.o. w Poddębicach, lokalizacje eksploatowanych składowisk były zgodne z planami zagospodarowania przestrzennego. Składowiska te nie posiadały rozwiązań technicznych (przygotowane, zagęszczone i uszczelnione podłoże) odcinających składowane odpady od kontaktów z wodami gruntowymi i głębinowymi.

Z ustaleń kontroli wynikało, że w rejonie składowiska w Bartochowie - eksploatowanego przez Przedsiębiorstwo Komunalne w Sieradzu - następowało zanieczyszczenie wód podziemnych (czwartorzędowych). Badania jakości wody w latach 1993-1996 prowadzone przez WIOŚ w Sieradzu wykazały m.in. w lipcu 1996 r. przekroczenia dopuszczalnych stężeń azotanów (czternasto i półkrotne) oraz ołowiu (dwudziestodwukrotne).

Z uwagi na niekorzystne warunki lokalizacyjne składowiska odpadów w Poddębicach - zabudowa mieszkalna w odległości około 50 m - Dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego, działający z upoważnienia Wojewody Sieradzkiego zobowiązał - w 1993 r. - Miejski Zakład Użyteczności Publicznej w Poddębicach do wykonania oceny oddziaływania składowiska na środowisko. Ocena taka nie została wykonana do czasu zakończenia kontroli NIK. Na składowisku w Poddębicach przeznaczonym do gromadzenia odpadów stałych wylewano również odpady płynne (około 500 m³ ścieków miesięcznie).

Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (MZGKiM) w Głównie eksploatujący wysypisko odpadów w Ziewanicach - zamknęte decyzją

administracyjną od 30 września 1988 r. - zajął bezprawnie, pod wysypisko dalsze 0.8 ha przyległych gruntów nie przeznaczonych na ten cel.

Zakład Przetwarzania i Składowania Odpadów w Łodzi wykorzystywał, w okresie od stycznia 1996 r. do października 1996 r. „awaryjne” składowisko odpadów komunalnych na terenie Sortowni i Stacji Przeładunkowej Odpadów w Łodzi (w budowie) do wyczerpania jego pojemności. Zakład ten użytkował również Kompostownię Odpadów Roślinnych w Łodzi. Kompostownia ta - prowadząca utylizację odpadów roślinnych - od lipca 1994 r. - nie wykorzystuje swoich możliwości przerobowych, określonych w założeniach techniczno-ekonomicznych na 9,24 tys. ton odpadów roślinnych rocznie, gdyż mała ilość dostarczanych odpadów roślinnych nie pozwala na uzyskanie tych parametrów. Odpady przetworzone na kompost w 1995 r. stanowiły tylko 40% wielkości wynikającej z założeń projektowych.

B. Sposób eksploatacji składowisk

Z ustaleń kontroli wynika, że jednostki organizacyjne zarządzające składowiskami nie zawsze wypełniały obowiązki wynikające z § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 września 1980 r.¹⁷, zwłaszcza w zakresie ewidencjonowania ilości i rodzajów odpadów przyjmowanych na składowiska, utrzymywania i eksploatacji składowisk w sposób zapewniający zachowanie wymagań higieniczno- sanitarnych i ochrony środowiska.

Stwierdzono między innymi, że:

- *na składowisku odpadów w Bartochowie - eksploatowanym przez Przedsiębiorstwo Komunalne w Sieradzu - nie rejestrowano rodzaju przyjmowanych odpadów i niewłaściwie je zagęszczano. Odpadów nie selekcjonowano, a także nie kompostowano,*

¹⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 września 1980 r. w sprawie ochrony środowiska przed odpadami i innymi zanieczyszczeniami oraz utrzymania czystości i porządku w miastach (Dz.U. nr 24, poz.

występujących w znacznych ilościach, pozostałości pochodzących z pielęgnacji miejskich terenów zielonych;

- na składowisku odpadów w Poddębicach - eksploatowanym przez MZUP w Poddębicach nie stosowano selektywnego składowania odpadów. Ewidencja przyjmowanych odpadów nie określała ich rodzaju. Składowisko nie było wyposażone w wagę. Nie prowadzono dezynfekcji kół i urządzeń do rozładunku odpadów w pojazdach opuszczających składowisko. Brakowało tablic informacyjnych oraz kompletnego ogrodzeniu składowiska;
- na wysypisku odpadów w Ziewanicach eksploatowanym przez MZGKiM w Głownie nie prowadzono - w badanym okresie - ewidencji ilości i rodzaju przyjmowanych odpadów. Ewidencja taka została założona dopiero po kontroli WIOŚ w Łodzi - zakończonej w listopadzie 1996 r. Zakład nie posiadał instrukcji eksploatacyjnej wysypiska. Nie dokumentowano sposobu wykonywania warstw izolacyjnych z piasku służących do przykrywania składowanych odpadów. Wysypisko nie było oznakowane tablicą informacyjną, a w istniejącym na jego terenie budynku dla pracowników obsługi nie w pełni zabezpieczono warunki higieniczno-sanitarne określone w § 38 rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 27 czerwca 1960 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w miejskich przedsiębiorstwach (zakładach) oczyszczania (Dz. U. nr 38, poz. 228). Pracownicy nie posiadali instrukcji stanowiskowych bhp dostosowanych do warunków pracy na wysypisku.

W wyniku przeprowadzonej kontroli pozytywnie oceniono stan sanitarno-higieniczny wysypiska (i jego okolic) w Bartochowie, eksploatowanego przez

91, zm. wyn. z Dz.U. z 1996 r. nr 132, poz. 622) - zwane dalej „rozporządzeniem RM z dnia 30 września 1980 r.”

Przedsiębiorstwo Komunalne w Sieradzu. Teren składowiska był ogrodzony, zadrzewiony, wjazd zaopatrzony w brodzik dezynfekcyjny, okolica zadbana.

Eksploatacja Kompostowni Odpadów Roślinnych w Łodzi, prowadzona przez ZPiSO w Łodzi, przebiegała zgodnie z instrukcją użytkowania oraz zasadami określonymi w instrukcji procesu kompostowania odpadów roślinnych. Zapewniono systematyczną dezynfekcję, dezynsekcję i deratyzację. Teren Kompostowni posiadał właściwe ogrodzenie i oświetlenie. Przyjmowane odpady ewidencjonowano, a ich ilość ustalano poprzez ważenie. Samochody wyjeżdżające kierowane były przez brodziki dezynfekcyjne. Pracownikom zapewniono zaplecze socjalne.

3. OPIS POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI

3.1. Opis postępowania kontrolnego

W toku kontroli zasięgnięto stosownych informacji w następujących jednostkach nie objętych kontrolą:

- w urzędach wojewódzkich - wydziałach ochrony środowiska w Łodzi i Sieradzu,
- od wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w Łodzi i Sieradzu.

Protokoły kontroli podpisane zostały przez kierowników jednostek kontrolowanych bez zastrzeżeń.

Narady pokontrolne odbyły się w :

- Urzędzie Miasta Łodzi, na której omówiono również wyniki kontroli Zakładu Przetwarzania i Składowania Odpadów w Łodzi,
- Urzędzie Miasta Główna, na której omówiono również wyniki kontroli Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Głównie.

W trakcie narad omówiono stwierdzone nieprawidłowości, a kierownicy skontrolowanych jednostek zostali zapoznani z propozycjami wniosków pokontrolnych.

3.2. Działania podjęte po zakończeniu kontroli

W wyniku kontroli Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi skierowała do wszystkich kierowników jednostek skontrolowanych wystąpienia zawierające oceny badanej działalności oraz wynikające z nich uwagi i wnioski pokontrolne.

Do przedstawionych ocen, uwag i wniosków nie wniesiono zastrzeżeń, a z udzielonych odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne wynikało, że podjęta została realizacja wniosków pokontrolnych.

W szczególności Delegatura NIK w Łodzi została powiadomiona przez:

- Uprawnionego Członka Zarządu Miasta Łodzi o:
 - *przedstawieniu Radzie Miejskiej - w dniu 12 marca 1997 r. - kierunków działania Zarządu Miasta Łodzi dotyczących polityki planowania przestrzennego miasta,*
 - *rozpoczętym procesie uzgadniania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu składowiska odpadów w Łaskowicach dla inwestycji polegającej na ukształtowaniu strefy rekreacyjnej z wykorzystaniem odpadów komunalnych oraz rekultywacji z urządzeniem zieleni,*
 - *rozpatrywaniu przez Architekta Miasta Łodzi wniosku o wprowadzenie w planie zagospodarowania przestrzennego miasta zamiany funkcji terenów, przyległych do składowiska odpadów w Łaskowicach, z zieleni urządzonej na przemysłową i obsługi technicznej,*
 - *wydaniu - w marcu 1997 r. - nowych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów na budowę drogi dojazdowej do sortowni i stacji przeładunkowej odpadów komunalnych w rejonie starej oczyszczalni ścieków na Lublinku,*
 - *rozpatrywaniu, przez Architekta Miasta Łodzi wniosku o wprowadzenie zmian w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego miasta, zgodnie z którym nastąpiłaby zmiana funkcji terenu przylegającego do starej oczyszczalni ścieków na Lublinku z zieleni urządzonej na funkcje przemysłowe i obsługi technicznej,*

- uwzględnieniu w budżecie miasta Łodzi na 1997 r. środków wyłącznie na kontynuowane zadania inwestycyjne z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.
- Prezydenta Miasta Sieradza o:
 - uwzględnieniu przez Zarząd Miasta Sieradza potrzeby opracowania koncepcji kompleksowego zagospodarowania odpadów na terenie miasta Sieradza. Działania zostaną podjęte niezwłocznie po zabezpieczeniu - przez Radę Miejską - środków w budżecie miasta na 1997 r.,
 - planowanym spotkaniu użytkowników wysypiska w Bartochowie (Gminy Sieradz, Wróblew, Warta i Błaszki), w celu ustalenia zakresów współdziałania gmin w zapobieganiu skutkom szkodliwego wpływu wysypiska na środowisko,
 - nawiązaniu współpracy z Fundacją „Czysta Woda” w Warszawie, w celu racjonalnego wykorzystania odpadów podczas ich zbierania i gromadzenia oraz zorganizowaniu seminarium, w kwietniu 1997 r., z udziałem przedstawicieli gmin z całego województwa sieradzkiego,
 - ujęciu w planie pracy Rady Miejskiej w Sieradzu na I półroczu 1997 r. sprawy gospodarczego wykorzystania odpadów,
 - wyłonieniu - w drodze przetargu - spółki, która przystąpiła do segregacji odpadów na wysypisku w Bartochowie,
 - zleceniu likwidacji „dzikiego” wysypiska odpadów w wyrobisku poźwirowym, w osiedlu Męka w Sieradzu,
- Burmistrzów i wójtów pozostałych kontrolowanych gmin (Głowno, Poddębice, Lutomiersk, Brójce, Zapolice) o:

- *podjęciu działań w celu opracowania programów utrzymania czystości i porządku w gminach obejmujących również gospodarkę odpadami (Zapolice, Brójce, Poddębice, Głowno, Lutomiersk),*
- *przystąpieniu - w I kwartale 1997 r. - do prac związanych ze sporządzeniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniającego zagadnienia gospodarki odpadami (Lutomiersk),*
- *podjęciu działań w celu likwidacji nielegalnych wysypisk (Lutomiersk, Zapolice),*
- *przystąpieniu do wykonania mapy terenu wysypiska odpadów w Ziewanicach niezbędnej m.in. do uregulowania stanu prawnego gruntów (Głowno),*
- *wystąpieniu do Gminy Bielawy o realizację wspólnego składowiska odpadów na gruntach we wsi Piaski Bankowe (Głowno),*
- *ujęciu w projekcie budżetu Miasta Głowna na 1997 r. środków na zakup 7 sztuk pojemników dla selektywnej zbiórki odpadów (Głowno),*
- *wydaniu uchwały Rady Gminy w sprawie przyjmowania od podmiotów gospodarczych, z dniem 1 stycznia 1997 r., oświadczeń o sposobie zagospodarowania odpadów produkcyjnych (Zapolice),*
- *podjęciu działań w celu podpisania umowy - z gminą Rzgów - na czasowe składowanie na jej terenie odpadów gminy Brójce (Brójce),*
- *podpisaniu - w dniu 21 stycznia 1997 r. między Gminą Łódź i Gminą Brójce listu intencyjnego, w którym gminy te zobowiązały się do podjęcia działań, zmierzających do budowy kompostowni we wsi Palczew (Brójce).*
- **Kierowników zakładów zajmujących się usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów o:**
 - *zaprzestaniu wylewania nieczystości płynnych na składowisku odpadów stałych w Poddębicach i zawarciu umowy z Miejskim Zakładem Usług Komunalnych w*

Uniejowie na przejmowanie nieczystości płynnych z Poddębic do oczyszczalni ścieków w Uniejowie (Poddębice),

- zleceniu zbadania stopnia zanieczyszczenia wód podziemnych przez składowisko odpadów w Bartochowie (Sieradz),*
- usunięciu nieprawidłowości w eksploatacji składowisk poprzez wprowadzenie zagęszczania odpadów, rejestracji przyjmowanych odpadów, uzupełnienie braków w ogrodzeniu, ustawienie tablic informacyjnych, poprawienie warunków higieniczno-sanitarnych (Sieradz, Głowno),*
- podjęciu działań w celu gospodarczego wykorzystania odpadów (Głowno, Sieradz),*
- podjęciu działań w celu zwiększenia ilości surowca przyjmowanego przez Kompostownię Odpadów Roślinnych w Łodzi,*
- planowanym rozpoczęciu - w lutym 1997 r. - rekultywacji składowiska odpadów w Nowosolnej (Łódź).*

Ponadto Rada Miejska w Głownie poinformowała Delegaturę NIK w Łodzi o zobowiązaniu Zarządu Miasta Głowna do opracowania planu finansowego wykorzystania gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Rada Miejska objęła również nadzorem realizację wniosków pokontrolnych skierowanych przez NIK do Burmistrza Miasta Głowna.

Łódź, dnia kwietnia 1997 r.

Dyrektor Delegatury
Najwyższej Izby Kontroli w Łodzi

Henryk TYTOŃ

ZATWIERDZAM:

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Janusz WOJCIECHOWSKI

Warszawa, dnia 05-05- 1997 r.

Opracował: K. Walczak - doradca techniczny
Nadzorował: H. Łabęcki - wicedyrektor
Konsultacja prawna: A. Obierzałek-Migdał - doradca prawny

WYKAZ JEDNOSTEK SKONTROLOWANYCH

1. Urząd Miasta Łodzi
2. Urząd Miasta Sieradza
3. Urząd Miasta Główna
4. Urząd Miasta Poddębice
5. Urząd Gminy w Lutomiersku
6. Urząd Gminy w Zapolicach
7. Urząd Gminy w Brójcach
8. Przedsiębiorstwo Komunalne - spółka z o.o. w Sieradzu
9. Zakład Przetwarzania i Składowania Odpadów w Łodzi
10. Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Głównie
11. Miejski Zakład Użyteczności Publicznej - spółka z o.o. w Poddębicach

WYKAZ PODSTAWOWYCH AKTÓW PRAWNYCH

- 1) Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (tekst jednolity Dz.U. z 1994 r. nr 49, poz. 196; zm. Dz.U. z 1995 r. nr 90, poz. 446, zm. wyn. z Dz.U. z 1995 r. nr 141, poz. 692; zm. Dz.U. z 1996 r. nr 106, poz. 496; nr 132, poz. 622; zm. wyn. z Dz.U. z 1996 r. nr 156, poz. 773).
- 2) Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. nr 89, poz. 415, zm. Dz.U. z 1996 r. nr 106, poz. 496)
- 3) Ustawa z dnia 12 lipca 1984 r. o planowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 1989 r. nr 17, poz. 99, zm. nr 34, poz. 178; nr 35, poz. 192; z 1990 r. nr 34, poz. 198; nr 87, poz. 505; z 1993 r. nr 47, poz. 212) - obowiązująca do 31 grudnia 1994 r.
- 4) Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U. nr 89, poz. 414 zm. wyn. z Dz.U. z 1995 r. nr 141, poz. 692; zm. Dz.U. z 1996 r. nr 100, poz. 465; nr 106, poz. 496 i nr 146, poz. 680).
- 5) Ustawa z dnia 24 października 1974 r. - Prawo budowlane (Dz.U. nr 38, poz. 229; zm. z 1981 r. nr 12, poz. 57; z 1983 r. nr 44, poz. 200 i 201; z 1984 r. nr 35, poz. 185 i 186; z 1987 r. nr 21, poz. 124; z 1988 r. nr 41, poz. 324 oraz z 1990 r. nr 34, poz. 198) - obowiązująca do 31 grudnia 1994 r.
- 6) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 września 1980 r. w sprawie ochrony środowiska przed odpadami i innymi zanieczyszczeniami oraz utrzymania czystości i porządku w miastach i wsiach (Dz.U. nr 24, poz. 91, zm. wyn. z Dz.U. z 1996 r. nr 132, poz. 622).

- 7) Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 3 sierpnia 1993 r. w sprawie ustalenia listy odpadów niebezpiecznych (Dz.U. nr 76, poz. 362).
- 8) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1993 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz.U. nr 133, poz. 638, zm. Dz.U. z 1994 r. nr 51, poz. 203; nr 140 poz. 772, Dz.U. z 1995 r. nr 153, poz. 775, Dz.U. z 1996 r. nr 154, poz. 747).
- 9) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 1987 r. w sprawie wysokości, zasad i trybu nakładania kar pieniężnych za nieprzestrzeganie wymagań ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. z 1991 r. nr 89, poz. 404) - obowiązujące do 31 lipca 1995 r.
- 10) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 1995 r. w sprawie wysokości, zasad i trybu nakładania kar pieniężnych za nieprzestrzeganie wymagań ochrony środowiska oraz współczynników różnicujących wysokość kar pieniężnych (Dz.U. nr 79, poz. 399) - obowiązujące od sierpnia 1995 r.
- 11) Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1995 r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz ocen oddziaływania na środowisko (Dz.U. nr 52, poz. 284 zm. Dz.U. z 1996 r. nr 96, poz. 446).
- 12) Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. nr 77, poz. 335; zm. z Dz.U. z 1996 r. nr 106, poz. 496).
- 13) Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 27 czerwca 1960 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w miejskich przedsiębiorstwach (zakładach) oczyszczania (Dz.U. nr 38, poz. 228).

- 14) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (tekst jednolity Dz.U. z 1996 r. nr 13, poz. 74, zm. Dz.U. nr 58, poz. 261; Dz.U. nr 106, poz. 496 i nr 132, poz. 662; z 1996 r. Dz.U. nr 9, poz. 43).
- 15) Ustawa z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. nr 34, poz. 198; zm. Dz.U. nr 43, poz. 253; nr 87, poz. 506; zm. Dz.U. z 1991 r. nr 95, poz. 425; nr 107, poz. 464; nr 114, poz. 492; zm. Dz.U. z 1995 r. nr 90, poz. 446; zm. wyn. z Dz.U. z 1995 r nr 141, poz. 692.; zm. Dz. U. z 1996 r. nr 114, poz. 542).

JB.